

Chicago (including Western suburbs) newsletter

De wolkenkrabber - 3

Juni 2000 – Oktober 2000

Deel drie in onze spannende serie over de wording van een beton en staal en glas kolos gaat dieper in op wat er op die bovenste verdiepingen allemaal gebeurt. Ik kan vanaf mijn bastion op de 22e verdieping van 200 *West Monroe* nog net zien wat er daar gebeurt...

Opkalefateren

Een wolkenkrabber in aanbouw ziet er uit als een inderdaad wel erg groot uitgevallen wachttorens, zo eentje voor de bosbrand bewaking, kom nou, je hebt wel eens een film over *Yellowstone* gezien, in de Ardennen zijn er ook nog een paar. Alleen een beetje groter natuurlijk. En in het midden zit een grijze massa, en de houten balken hebben de kleur van een spijker na een wekenlang zeewater bad aangenomen. Daar lopen dan mensen op, ik noem ze de balken mannen, balanceer en knutsel artiesten die al dat ijzerwerk op de juiste plek manoeuvreren en vast zetten. Ze vertonen hun kunsten vier tot acht verdiepingen lager dan de kolom mannen, de macho's die de centrale kolom doen verrijzen. Dat verschil mag niet te hoog oplopen want de kranen worden in het balken skaletsel gezeurd en een kraan kan niet te veel vrij staan. Wordt de kraandrijver zeeziek van of zo.

Op het balkenframe wordt de vloer gestort. Eerst worden roestvrij stalen vloerdelen op de balken gelegd. Geen makkelijk karwei zo over die balken balancerend! De vloerdelen hebben een -_- profiel, ongeveer elke 40cm een richel. Op die ondergrond wordt vervolgens door een grote ploeg de vloer gestort. Het ziet er net zo uit als ik eerder bij *Michigan Avenue* heb beschreven, alleen vegen ze hier de

smurrie dunner uit. Om spetterend gevaar voor de omstanders, en valduik gevaar voor de bouw artiesten te voorkomen, worden de vloeren met landbouwplastic omgeven. Na een dag drogen wordt de vloer vlak geschuurd en de zijkant pas gemaakt, gevaarlijk over de rand heen hangen en zo, het landbouwplastic wordt een verdieping hoger gehangen en om de verdieping die af is wordt een plastic hek geplaatst, een modern geval met meer gat dan rand, veiligheid boven alles niet waar, en de beton ploeg kan het lift knopje weer een verdieping hoger naar boven indrukken.

Inderdaad, een lift. Nadat de eerste vijf verdiepingen op de bovenbeschreven manier zijn gebouwd, wordt langs de zijkant een lift gebouwd zodat de kraanmachinist de werkers niet steeds in een kooi omhoog hoeft te takelen. De lift is een primitief geval, een rechthoekige kooi met gaas, alleen aan de achterkant vastzittend aan de oprijzende bouw. Ziet er niet zo stevig uit! Maar hij doet zijn werk.

De ijzeren palen worden tegelijk van een laag brandwerend materiaal voorzien. Ik dacht dat dit gewoon beton was, maar een recente reportage over de *Twin towers* op *TLC* ("why did they collapse?"), met erg levensechte animaties van in elkaar stortende vloeren en zo, ging diep in op de verschillende soorten brandwerend spuitwerk dat op het staal wordt gespoten. Dat is er daar in New York door de

klap van de botsing afgeknald. Het nu zonder enige bescherming aan de hete vlammen blootgestelde stalen frame kon verbuigen, en toen was het een kwestie van tijd voordat de boel in mekaar klapte.

Staal is weliswaar redelijk vuurvast, het zal niet smelten van een brand, maar het wordt er wel zwakker van. Dat kan dus ongewenste gevolgen hebben! Ik heb begrepen dat wolkenkrabbers van begin af aan gewapend werden tegen dit probleem omdat men het al was tegengekomen bij stalen bruggen, treinbruggen met name. Uhm, zit waarschijnlijk een verhaal of twee aan vast. De warmte moet dus worden weggeleid, en een op de balk gespoten laag doet dit werk.

Bij de grotere palen, die staan hier in rijen langs de zijkanten, gaat er ijzervlechtwerk omheen, planken bekisting, en dan weer beton storten. Is nog knap pielen om dat aan te laten sluiten op de onderkant van de vloer erboven zo te zien aan de letterlijk halsbrekende toeren die de beton stukadoor uit moet halen

Als alles wat ingepakt moet worden in beton zit, wordt begonnen met de buitenkant. We beginnen natuurlijk op de eerste verdieping, de *second floor*. De begane grond blijft nog een paar maanden openstaan want daarlangs wordt nog steeds vrachtwagen ladingen materieel binnengereden. Tocht is blijkbaar nog geen probleem

De buitenmuur bestaat uit blauwe panelen die stuk voor stuk tussen twee vloeren worden gehangen, precies pas op mekaar. Ze zijn van aluminium of misschien wel kunststof, van afstand kan ik dat niet goed zien. Het lijkt wel of er een plastic beschermlaag op zit. Kobalt blauw, een mooie kleur.

Dat plaatsen is nog een precies karweitje. Eén paneel tegelijk, toch al snel 2 bij 3 meter, wordt door een van de kranen tot waar het moet worden in gehangen omhoog getild. Vanaf een driepoot twee vloeren hoger wordt een touw neergelaten en aan het paneel vastgemaakt. Al bungelend aan een touwtje

wordt het paneel op de juiste hoogte gebracht, en met fysieke menselijke kracht in de juiste horizontale positie gebracht. Duwen dus, en oppassen dat je er niet af valt! Vastschroeven, en klaar.

Organisatie

Gebouwen bouwen is natuurlijk bijna hetzelfde als software bouwen. Wat ik dan ook het meest fascinerend aan de bouw vindt is dat dit wél meestal goed gaat.

Op de bouw zie je vooral mensen niks doen. Dat is geloof ik een internationale karakteristiek van de bouw. Dus net zoals in een software fabriek. Vergeleken met Nederland is de bouw hier netjes opgeruimd. Machines staan als er niet wordt gewerkt netjes op een plek apart. Alle gereedschap in een container, het stoepje wordt dagelijks geveegd. Alles achter slot en grendel, voor de beveiliging, of de verzekering.

Bovenop is het chaos. De eerste paar weken omhoog werken kon ik dat nog goed waarnemen. Bovenop de centrale kolom, een open rechthoek van (schatting) 20 bij 8 meter met twee dwarsbalken erin, randen van hooguit 20 centimeter breed, is een houten platform bevestigd dat met de werkzaamheden mee omhoog gaat. Het platform is drie verdiepingen hoog zodat de net gestorte rand kan worden bewerkt. Houten trappen aam de buitenkant verbinden de verdiepingen.

Het is te veel werk om alle spullen steeds naar omlaag te halen, en waarschijnlijk ook voor diefstal veiliger, maar het is daardoor bovenop een totale wirwar van mensen, spullen die gebruikt worden, en zaken die maar in de weg liggen. Klein gereedschap, maar ook een kraan, kruiwagens, pompen, ladders, en vast nog meer spul dat ik van 200 meter afstand niet goed kan waarnemen. Van die hoogte helpt een ijzeren helm echt niet hoor!

Maar ik heb niks van ongelukken gezien, en in de krant ook niks gelezen, terwijl men niet kinderachtig is met het publiceren van ongeval

gegevens. De telegraaf is een lokaal sukkeltje vergeleken bij de sensatie zucht hier, maar dat wisten jullie natuurlijk al.

Dat het werk zo netjes gelijk op gaat is toch knap. Grondwerk, fundering erin maken, en dan timmerlieden voor bekisting, ijzervlechters en lassers, betongieters, die allemaal op het juiste moment hun werk doen en uiteindelijk in het zelfde ritme hun verdiepingen afmaken. Stalen balken die tien minuten na het afladen van de vrachtwagen al in de touwen op weg naar omhoog hangen.

Een ander probleem is het nodige zware verkeer. In het begin zijn het vooral zandwagens, daarna betonmortel wagens, en daarna moeten de ruwe materialen voor het beton dat op de bouwplaats zelf wordt gefabriceerd in een gestage stroom worden aangevoerd. En dat moet de hele dag doorgaan, ook in de spitsuren. Vrachtwagens worden door mannetjes met rode vlaggen het bouwterrein op en af geleid. Deze lange vrachtwagens, de trailers zijn een stuk langer dan in Europa, hebben een forse draaicirkel, dus ze moeten van de rechterbaan helemaal de weg alle 4 banen dwars oversteken en zonder een mannetje die het verkeer tegenhoudt lukt dat niet.

Dat is vervelend want ook hier gaat alles *just-in-time*. In een drukke binnenstad kun je geen rij *trucks* hebben, dus de volgende mag er pas aan komen rijden als de ene weg rijdt. En zo doen ze dat ook. Geen opstoppingen, alleen mij het manoeuvreren, supersnel uitladen, en weer weg. En weinig renteverlies aan voorraad.

Bij een andere bouwplaats kon ik waarnemen dat het zonder hulp echt niet lukt. De vrachtwagen chauffeur stond hulpeloos naast z'n *tractor* naar het verkeer te zwaaien, maar niemand gaf toe. Hij moest de straat dwars over om de draai te maken, maar dan moet het verkeer wel stoppen. Uiteindelijk werd hij ontzet door twee *traffic cops* die hem hielpen oversteken. Toen deze dienders geagiteerd begonnen te fluiten en zwaaien stond het

verkeer als in één zucht stil. Respect voor het uniform zit blijkbaar diep hier.

Sears versus Hancock.

Chicago heeft twee hoogste gebouwen die ieder aan een kant van het centrumgebied neergepoot zijn. In New York zijn dat het *Empire State building* en was dat het wereldhandelscentrum, in Chicago zijn het, gelukkig tegenwoordige tijd, de *Sears tower* en de *John Hancock*. De vraag is natuurlijk, welke moet je kiezen als je maar tijd hebt voor één beklimming?

De Hancock vanaf het noorden, met op de voorgrond het Drake hotel

Dat hang er van af. Van wat? Van wat je wilt. Wat zijn dan de keuzes? Nou, tussen echt op het verste punt boven de stoep, of het spectaculairste uitzicht. *Sears* is domweg de hoogste. In geen enkel gebouw ter wereld kan niet onderhoudspersoneel zo hoog boven de straat uitkomen, 442 meter boven *Franklin*, aan de *Wacker* kant is *Sears* een verdieping lager. Maar de *Hancock building*, genoemd naar de verzekeringsmaatschappij uit Boston die weer is genoemd naar een van de bourgeois revolutionairen typerend voor de Amerikaanse vrijheidsstrijd, heeft een spectaculairder uitzicht aan de rand van *lake*

Michigan. Laat ik het zo zeggen, vanaf *Sears* zie je de luchtplaats op het dak van de *Cook county jail*, vanaf *Hancock* zie de zwembaden bovenop de woontorens van *Streeterville*.

Het kan knap luxueus zijn in deze ijzer en staal constructies. Op de 66e verdieping van de *Sears* is de *City club* gevestigd. Niet dat ik lid ben, maar ons management, onze EVP met name, is dat wel en nam ons een keer mee voor een cursus team training. Samenwerken, strategische plannen maken en dat soort zaken. Eiken balken aan het plafond, hardhout panelen, diepe leren fauteuils, livreen in strak zwart, en een schitterend uitzicht.

Sears tower, met de nieuwe antennes, vanaf het ZZWen

Het uitzicht

Hier boven ziet de wereld er heel anders uit. De foto op de volgende pagina , schaamteloos

gescand uit een boek dat ik in de uitverkoop heb gekocht, “Robert Cameron’s Above Chicago”, geeft een indruk. Het maakt deze email wel erg groot, maar het is voor een goed doel. Je kunt deze foto nog een flink eind opblazen! Er zit niet genoeg detail in deze afbeelding, subtiele randjes en versieringen gaan verloren, maar het algemene idee komt wel over hoop ik.

In het midden links is het slanke grijze postuur van West Madison 181 te zien, een markant gebouw dat veel IT van de bank herbergt. Dat blauwe scharminkel er naast herbergt *Chase Manhattan*, voormalige privé bank van de familie Rockefeller, nu onderdeel van *JP Morgan Chase*. Rechts onderaan de toren van 135 South Lasalle, hoofdkantoor van ABN AMRO Noord Amerika. Op de bovenste, 43e verdieping, links de directie en rechts een grote vergaderzaal met magnifiek uitzicht. Ik zelf werk op de 22e, de een na bovenste, verdieping van het donker grijze gebouw helemaal links iets onder het midden, 200 *West Monroe*. Helemaal rechts de 60 verdiepingen van *Bank One*, onze grootste concurrent in het midden westen niet zo lang geleden bijna kopje onder ging aan foutjes in de credit card operaties. Helemaal boven in het midden *Thompson Center*, het stadskantoor van Chicago, een futuristische bol van glas, hol in het midden, met de griezeligste liften die ik ken. Let ook op de verloren lijkende kerktoeren rechts. Dertig meter hoger dan de domtoren, maar in dit hoogreikend geweld komt dat niet echt tot zijn recht.

Ook in het oog springend de *L track*, links van boven naar beneden, door *Wells*. Let ook op het gebouw in aanbouw rechts van *Thompson center*. Dat gebouw is natuurlijk al lang klaar, de foto is van een paar jaar geleden, maar de “landbouwplastic” die de verdieping afschermt is goed te zien. Let ook op de kleurovergang, roestbruin boven, betongrijs daaronder..

